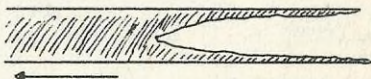

Érdeemes idéznünk Csiszárék munkamódszeréből. Tibor teleszkópi-
kusan észlelt, míg felesége az adatokat rögzítette, miközben vi-
zuális megfigyelést végzett. A későbbiekben felváltva - adott
időközönkénti váltással - végezték a két munkát. Idézet az észle-
lésekhez fűzött kommentárokból:

"A júl. 22/23-i vizuális észlelésekből megállapítottuk, hogy
a Cas környékén szép számmal jelentkeznek meteorok. Így
23/24-én éjjel ide irányítottuk a binoklikat, nem is ered-
ménytelenül: 4 teleszkópikust észleltünk. 24/25-re viszont
fordult a kocka, az adatok kétharmada a vizuális kategóriá-
ba illik jobban. 21:54:29 UT-kor feleségem vizuálisan ész-
lelte azt a meteort, amelyből a távcsőben közel 6° -ot
láthattam. Feleségem szerint $0-0,5^m$ -s, gyors, sárga meteor,
nyomot nem hagyott. A távcsőben ez $0,5^m$ -s, sárga, gyors mete-
or, kicsi, $5-6'$ -es fejjel, nyoma halványsárga, ami $0,5$ sec-ig
látszott.

Ugyanezen éjjel 22:50:00 UT-kor teleszkópikusan egy 0^m -s,
sárga, gyors meteor jelentkezik. Kb. $5-6'$ -es fejét $10'$ -es
halványsárga burok vette körül. $1,5$ sec-ig látszó halvány-
sárga nyoma érdekesen viselkedett: a nyoma - amelynek szé-
lessége $10-12'$ lehetett - fokozatosan "szívódott" fel, úgy,
hogy először a nyom közepe tűnt el, szélei $1-2'$ szélesség-
ben pár pillanatig tovább "éltek"
/ld. rajz/."

A mikrometeorit-megfigyelések
mennyisége nagyon megcsappant, jú-
liusban mindössze Bíró Levente
észlelt 4 órányit.

- hof - tey -

A Perseidák '85 tábor

Az MMTÉH ezen a nyáron is megrendezte szokásos meteorészlelő
táborát a Perseida-raj megfigyelésére. A korábbi években kiala-
kult gyakorlat szerint most is szimultán észlelőhelyek működtek,
a tervezett három helyett azonban csak kettő valósult meg: Súly-
sápon Fodor Antalék telkén, és a Mátrában Kút-hegyen, az emléke-
zetes P '80 tábor színhelyén. Augusztus 9-én kezdődött az össze-
jövetel. Az ekkor még borongós időjárást szerencsére másnapra de-
rül, meleg nyáriás idő váltotta fel, ennek köszönhetően hét egy-
más követő napon ragyogó felhőtlen, csillagos égen észlelhet-
tünk. A szimultán megfigyelések csak a raj maximuma idején tar-
tottak, a süllyápi társulat átköltözött Kút-hegyre egy kö-
zös baráti találkozóra, és természetesen az észlelések - immár
együttes - folytatására. A tábor - változó létszámmal - aug. 20-
ig tartott.

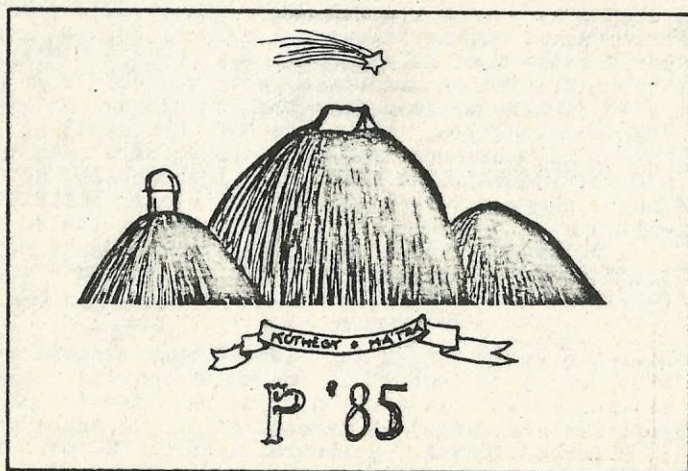
A Perseida-raj a várakozásnak megfelelően szép aktivitást
produkált, több fényes tűzgömbbel is "megajándékozott" minket.
Ezek közül is kiemelkedő volt a 12-én hajnalban látott 10^m -s
bolida, melynek fénye árnyékot is vetett, és nyomát szabadszem-
mel több mint 8 percig tudtuk figyelemmel kísérni. Számoe rajz
is készült róla, sőt a nyomot nagy szerencsével Gyarmati László
fényképen sikeresen meg is örökítette. Súlysápon és Kút-hegyen

kívül az ország több pontjáról is látták ezt a tűzgömböt a velünk egyidőben észlelő amatőrök. Több -4, -5^m-s meteor is jelentkezett még, köztük olyan is, amely teleszkópicusan több mint 15 percig látható nyomot hagyott! A 12/13-i éjszakán figyelhettük meg a raj maximumát, ekkor a feljegyzett meteorok száma meghaladta az 550-et. A csoportos észlelések új módszerrel történtek a "nagy szériában" most először kipróbált - és jól bevált - gnomonikus vetületű térképsorozatra. A vizuális megfigyeléseken kívül, amely több, 6-8 fős csapatban folyt, természetesen sokan fényképeztek is, legaktívabban Farkas Ernő, aki minden éjjel több géppel szisztematikus fotografikus munkát végzett.

A meteorokon kívül persze mély-ég és változóészlelésekre is lehetőség nyílt, valamint felkereshettük a Giacobini-Zinner üstökös is. Az észlelés körülményei mindkét helyen jók voltak, Kút-hegyen például az egyetlen "zavaró" fény a piszkéstartói obszervatórium lámpája volt. A csillagvizsgálót és műszereit egyébként Mizser Attila jóvoltából nagyon alaposan meg is tekinthették a tábor szerencsés résztvevői.

A nappalok a tábori élet jegyében teltek: tábortűz, főzőcskézés, sok beszélgetés, tapasztalatcsere - s persze sok kirándulás a környező hegyekben. A hét végén egy borús éjjel következett, majd 18-án egy hidegfront átvonulását figyelhettük meg: a hegytetőről nézve az alattunk elvonuló ködfelhők nagyon szép látványt nyújtottak. A frontnak köszönhetően estére csodálatosan tiszta, ragyogó égből gyönyörködhettünk. A levegő átlátszóságára jellemző volt, hogy Budapest fényei 80 km távolságból is jól kivehetőek voltak. A hűvös, szeles idő és a meteorok számának erős csökkenése miatt sajnos ezen az éjszakán a társaságnak már nem volt nagy kedve észlelni, így valóban csak gyönyörködtünk az égbolt látványosságában.

Idén a természetvédelemre nagyobb gondot fordítottunk, mint a korábbi észlelőtáborok alkalmával. Vigyáztunk rá, hogy ne hagyjunk ott sem szemetet, sem táborozásaink nyomait a természetben.

Az ideai Perseida-táborról tehát elmondhatjuk, hogy jól sikerült; azt hiszem, mindazok jól érezték magukat, akik először voltak ilyen rendezvényen, s azok is, akik már sok hasonlóan vettek részt. A megfigyelések kiértékelése már elkezdődött, de még sok hónapnyi munkát igényel - hála a kb. 4500 /!/ feljegyzett meteor-nak. Velünk egyidőben az ország más részein is folyt szervezett észlelőmunka, pl. a Bakonyban Rák-tanyán és Tüskés-hegyen.

A P '85 táborban 74 fő vett részt:

Ádám László, Antal Géza, Bagó Balázs, Balázs Katalin, Barcs Lajosné, Bartsch Tamás, Berend Zsolt, Bodor Béla, Bodor Béláné, Bogdán Tamás, Braskó Sándor, Czecher Tamás, Csabai László, Csányi István, Csányi János, Csordás László, Dobóczy Zsolt, Domokos Tamás, Dömény Gábor, Farkas Ernő, Farkas Ernőné, Fidrich Róbert, Fodor Antal, Fodor Antalné, Fodor Anikó, Fodor Erika, Fodor László, Gombos Judit, Gyarmati László, Györki Gizella, Gyurman Tibor, Hajnal Éva, Hollósy Tibor, Illés József, Karaba Zoltán, Kégli Zoltán, Kovács Sándor, Kudor Gyöngyvér, Laczkó Attila, Litter János, Márai Attila, Mihály Ilona, Mizser Attila, Mojdisz István, Nagy Rezső, Nyikes Tamás, Posztobányi Kálmán, Radics Istvánné, Ratkai Ferenc, Répánszky Dóra, Rózsa Ferenc, Ságodi Ibolya, Sándor Edit, Spányi Péter, Steiner András, Süle Gábor, Szabó Dávid, Szabó Edit, Szabó Erika, Szabó Gábor, Szakács József, Szakácsné Krakó Mária, Szalados István, Széll Tamás, Szentpéteri László, Szőke Balázs, Szőkéné Samai Ildikó, Tarnay Kálmán, Tepliczky István, Vágújhelyi Ferenc, Veniger Ágnes, Vinkó József, Zalay Horka, Zalezsák Tamás.

SPÁNYI PÉTER

Térképek a meteorészleléshez

E cikkben néhány elterjedt térképtípusról írunk.

Felmerülhet bennünk, főleg ismerve az észlelők kényelemszeretetét, nem lehetne-e egyszerűsíteni a meteormegfigyeléseket a térképek, ill. a meteorpályák berajzolásának kiiktatásával. Nos, a brit amatőrök Prentice vezetésével még régebben kidolgoztak egy igen eredményes térkép nélküli észlelési módszert. Ez feltételezi az égbolt igen alapos ismeretét, legalább a +3^m-jú csillagokig /név, vagy jelölés/, ugyanis a megfigyelők leírják, vagy magnóra mondják a meteorok fel- és eltűnési helyének csillagokhoz viszonyított helyzetét, és ezt dolgozzák fel később.

Az amerikaiak Charles P. Olivier vezetésével, a kanadaiak Peter M. Millman irányításával szervezték meteorészlelő hálózatot, melynek tagjai sokszorosított térképekre rajzolták be a meteorokat. A Millman által kifejlesztett térképcsoport az egy lapját mutatja az 1. ábra, mely az északi szélesség 45°-a mentén észlelők számára készült. Ez a teljes égboltot ábrázolja horizontális koordinátarendszerben, sztereografikus vetületben. Ebben a vetületben torzul legkevésbé a csillagképek alakja, csak nagyságuk változik.